

PRIKAZI KNJIGA – BOOK REVIEW

Ivan Macut

Martin Lutero, *Confessione sulla Cena di Cristo*. A cura di Antonio Sabetta. Postfazione di Giuseppe Lorizio, Studium edizioni, Roma, 2019., 304 stranice

Djelo Martina Luthera pod naslovom *Ispovijest o Večeri Gospodnjoj* prvi je put ugledalo svjetlo dana na talijansko-me jeziku 2019. godine. Ovo je, dakle, prvi prijevod na talijanski jezik djela koje je Luther objavio izvorno na njemačkom jeziku 1528. godine pod naslovom *Vom Abendmahl Chtisti, Bekenntnis*.

Knjiga se sastoji od triju dijelova: u prvome dijelu nalazi se uvodna studija profesora fundamentalne teologije na Laternaskom sveučilištu u Rimu koju je napisao Antonio Sabetta. Nakon toga autor donosi prijevod već spomenutoga Lutherova djela, a prijevod je načinio autor. Na koncu, nalazi se pogovor a napisao ga je također profesor fundamentalne teologije na Laternaskom sveučilištu u Rimu Giuseppe Lorizio.

Profesor Sabetta uvodnu je studiju podijelio na sljedeće dijelove: *Uvod; Sakrament i riječ kod Luthera; luteranski tekstovi o Večeri Gospodnjoj do kraja 1523. godine; Tekst*

o štovanju sakramenta Svetog Tijela Kristova i preokret 1524. godine; Od preokreta 1524. godine i sukob s fanaticima (švermerima); Sukob sa Zwinglijem i drugim fanaticima; Propovijed o sakramentu Tijela i Krvi Kristove protiv fanatičkog duha 1526.; temeljni tekst iz 1527. godine: Da ove riječi Kristove: „Ovo je moje tijelo itd.“ i dalje ostanu na snazi protiv fanatika; Ispovijest o Večeri Gospodnjoj 1528.

U uvodnoj studiji profesor Sabetta daje povijesno-teološki presjek sukoba i kontroverzi oko Večere Gospodnje u protestantizmu. U glavnoj je ulozi Luther, kao onaj koji brani učenje da se u Večeri Gospodnji blaguje pravo Tijelo i Krv Kristova, a protiv onih koji tvrde da to nije točno, a takve, općenito govoreći, Luther naziva duhovnjacima i fanaticima.

Autor donosi i poimence nabraja sve tekstove koji su za ovu euharistijsku kontroverzu važni: *Propovijed o Presvetom Sakramentu i svetom istinitom*

tijelu Kristovu i o bratovštinama (1519.); *O babilonskom sužanjstvu Crkve* (1520.); *O štovanju sakramenta sv. Tijela Kristova* (1523.); *Protiv nebeskih pro-roka, o slikama i sakramentu* (1525.); *Ispovijest o Večeri Gospodnjoj* (1528.), da nabrojimo samo neka djela. Sabetta kod Luthera prepoznaje dvije faze borbe oko vjere u stvarnu prisutnost Tijela i Krvi Kristove u Večeri Gospodnjoj. Prva faza traje do 1520. godine i nju obilježava njegov više općeniti govor o sakramentima, pa onda i o Večeri Gospodnjoj. Druga faza traje do 1528. godine i djela *Ispovijest o Večeri Gospodnjoj*, a glavno obilježje ove faze jest borba protiv svih onih koji tvrde da se Kristove riječi ne smiju ili ne trebaju shvatiti doslovno nego u prenesenom značenju ili pak na duhovan način. Luther pobija sve argumente koji protivnici stava koji on zastupa iznose, a to su: pozivanje na Isusove riječi da tijelo ne vrijedi ništa (usp. *Lv* 6, 62) te na to da je Krist nakon uzašašća zdesna Ocu te onda ne može biti stvarno tjelesno prisutan na Večeri Gospodnjoj. Luther naglašava kako je ovo, s jedne strane, pogrešno učenje, a s druge pak strane, i opasno jer bi u tom slučaju Kristova žrtva na križu bila uzaludna jer je Krist tjelesno razapet. Uz ovo,

Krist je po vjerovanju i tijelom i dušom uzašao na nebo, a onda ni ono ne bi bilo od koristi jer, kako tvrdi Zwingli pozivajući se na Ivanovo evanđelje i Isusove riječi: tijelo ne vrijedi ništa.

Konačno, Sabetta navodi još jedan Lutherov argument koji pronalazimo na više mjesta, a to je da duhovnjaci i zalude-ni fanatici i međusobno iznose oprečna mišljenja kojih ima istodobno više od deset te da je to još jedan argument koji govori protiv njihovih tvrdnji i zato ih treba odlučno odbaciti.

U drugom dijelu knjige Sabetta donosi, kako smo već rekli, prvi put na talijanskom jeziku prijevod toga važnog Lutherova djela. To je djelo podijeljeno na tri dijela, a u trećem dijelu sadržava njegovu *Ispovijest vjere*. Ta je ispovijest vjere važna jer nam svjedoči što je Luther u tom vremenu vjerovao, koja je učenja i here-tična učenja odbacivao, a ono što je itekako važno, ta je ispovijest zapisana ne od njegovih učenika ili naknadnih istraživača Lutherova života i djela, nego od njega osobno i samim time dobiva još više na značenju. Ova Lutherova *Ispovijest vjere* već je prije objavljena na talijanskom jeziku, a nalazi se u: F. Melantone, *La confessione augustana*, preveo Paolo Ricca, str. 241–271., a Sabetta

ovaj podatak jasno na početku prijevoda trećeg dijela ovoga djela u bilješci i navodi.

Na koncu knjige nalazi se pogovor teologa Giuseppea Lorizia pod naslovom *Teologija i euharistijska duhovnost kod Martina Luthera*. Pogovor je strukturiran na sljedeći način: uvodne misli; kontekstulanost; euharistijski govori ili propovijedi; euharistijsko učenje u polemičkim djelima; doktrinarni spisi: *Katekizmi* (Veliki i Mali) i *Augsburška ispovijest*; *Exkursus: lex orandi*.

Zaključno možemo reći kako se radi o vrlo vrijednoj

studiji iz dvaju razloga. Prvo, jer se prvi put na modernome talijanskom jeziku pojavljuje prijevod ovog i više nego važnog Lutherova djela o Večeri Gospodnjoj. Drugo, jer autor donosi studiju u kojoj na stručan i jasan način izlaže polemiku unutar protestantizma o povijesti i teologiji Kristove prisutnosti u Večeri Gospodnjoj, a to je pitanje za svakog kršćanina, od iznimne važnosti, i za vrijeme života Martina Luthera u šesnaestom stoljeću i ništa manje i danas u dvadeset prvom stoljeću.